

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Миколаївський національний аграрний університет

Кафедра методики професійного навчання

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ:

методичні рекомендації з вивчення дисципліни

для здобувачів третього рівня вищої освіти

«доктор філософії» зі спеціальності 204

«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Миколаїв

2021

УДК 378.4

П24

Друкується за рішенням науково-методичної комісії інженерно-енергетичного факультету Миколаївського національного аграрного університету від 21.10.2021р., протокол № 2

Укладачі:

Н.Г. Шарата – доктор педагог. наук, доцентка кафедри українознавства,
Миколаївський національний аграрний університет

Л.В. Гула – асистент кафедри методики професійного навчання, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

С.Б. Літвінчук – канд. пед. наук, доцент кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет;

Л.А. Калініна – канд. пед. наук, доцент кафедри психолого-педагогічної освіти,
Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Педагогіка вищої школи», запитання та завдання для самоконтролю, тестові завдання, питання для іспиту, список літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Розбудова демократичної Української держави передбачає посилення ролі педагогічної і психологічної наук у формуванні громадянина нового суспільства, утвердження вищої освіти як реальної соціальної цінності. На сучасному етапі в Україні відбувається реформування вищої освіти, що пов'язано з її входженням до єдиного освітнього європейського простору, дотриманням вимог Болонського процесу.

Головним критерієм якості вищої освіти має бути здатність молодого покоління повноцінно жити і активно діяти у новому світі, постійно самовдосконалюватися, адекватно реагувати на зміни, особливо в періоди технологічних та цивілізаційних проривів. Окрім того прогресивні зміни у суспільних відносинах зумовлюють необхідність забезпечення високого рівня вищої освіти як запоруки конкурентоспроможності, професійної і соціальної мобільності, самовдосконалення громадян. Така постановка питання вимагає постійних активних зусиль у ґрунтовному науковому аналізі стану освіти науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.

Педагогіка вищої школи як наука формувалася і розвивалася в ході еволюційних процесів розвитку системи вищої освіти під впливом світового науково-технічного прогресу, передових філософських та просвітницьких ідей. На сучасному етапі в межах єдиної педагогіки вищої школи розвивається два напрями: університетський (академічний) і післядипломний. Перший передбачає організацію педагогічного процесу зі студентами та надання їм базової і повної вищої освіти. Другий – по-перше, роботу зі слухачами, які вже мають вищу освіту з метою надання їм другої вищої освіти або перепідготовки; по-друге, підготовку через аспірантуру і докторантуру фахівців вищої кваліфікації (кандидатів та докторів наук); по-третє, курсове підвищення кваліфікації.

Навчальна дисципліна «Педагогіка вищої школи» є складовою циклу професійно-практичної підготовки для здобувачів ступеня доктора філософії зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Метою викладання навчальної дисципліни є опанування здобувачами теоретичними знаннями з питань дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів і розробка на цій основі шляхів удосконалення процесу підготовки кваліфікованого спеціаліста.

Завдання педагогіки вищої школи:

- аналіз соціально-історичних характеристик системи вищої освіти;
- аналіз змісту, форм і методів навчання, розвитку і виховання студентів у вищому навчальному закладі;
- аналіз методів контролю і оцінки успішності студентів на основі системного підходу;
- розробка нових технологій навчання і виховання у вищому навчальному закладі;
- розкриття педагогічних закономірностей формування студентів як майбутніх фахівців.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення діалектичних взаємозв'язків об'єктивних і суб'єктивних, соціальних і природних факторів виховання і розвитку студентства, його потенційних і реальних можливостей; співвідношення цілей і засобів виховання і навчання; розробка теорії та методики виховання і навчання, які педагог-викладач має враховувати в своїй практичній діяльності, а також критеріїв її ефективності на основі закономірностей цих процесів.

Міждисциплінарні зв'язки: Педагогіка вищої школи є теоретичною і прикладною наукою. Як теоретична наука вона відображає причинно-наслідкові відношення і зв'язки у вихованні, навчанні і науковій підготовці майбутніх спеціалістів. Така теорія являє собою систему ідей, що слугують обґрунтуванням і

керівництвом до дії. А також показує раціональні шляхи, спрямовує роботу вищої школи у бік бажаної мети, виявляє таку систему дій, яка найкращим чином задовольняла і відповідала б поставленим цілям.

Засоби контролю знань здобувачів освіти з дисципліни:

- *поточний контроль* здобувачів проводиться з метою перевірки засвоєння ними основних положень лекційного матеріалу. Він здійснюється на семінарських заняттях, шляхом опитування (письмового та усного), тестування, прослуховуванням доповідей та рефератів аспірантів, оцінки якості відповідей на контрольні запитання та індивідуальні та творчі завдання;

- *підсумковий (модульний) контроль* – здійснюється за рахунок аналізу результатів модульних контролів здобувачів за темами навчальної дисципліни. Підсумкова оцінка розраховується як сумарний бал успішності кожного здобувача за заліковими модулями навчальної дисципліни та під час проведення заліку за означеним у навчальній програмі переліком питань;

- *підсумково-модульний контроль за дисципліну* здійснюється з урахуванням середньозваженого усіх оцінок за залікові модулі. Підсумково-модульна оцінка може перескладатися з метою її підвищення в період проведення тижнів академічного контролю за означеними у навчальній програмі переліком питань.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни «Педагогіка вищої школи»

Самостійна робота здобувачів є основною формою оволодіння знаннями у вільний від аудиторних занять час.

До самостійної роботи належать такі види робіт, які здобувачі виконують під час підготовки до всіх аудиторних занять, у процесі підготовки індивідуальних завдань, навчально-пошукової або науково-дослідної діяльності. Це не залежить від того, здійснюється робота за умов консультування викладачем, або без його участі; поза розкладом, або за розкладом, що регламентує самостійну підготовку.

З дисципліни «Педагогіка вищої школи» рекомендуються такі види самостійної роботи:

- самостійне вивчення й поглиблене опрацювання певних тем дисципліни та окремих питань;
- вивчення матеріалу лекцій за конспектами, підручниками і спеціальною літературою;
- підготовка до семінарських занять за допомогою статей з наукових періодичних журналів та авторефератів дисертацій;
- виконання індивідуальних завдань;
- виконання творчих завдань;
- підготовка до контрольних робіт та модульного тестування;
- написання рефератів;
- підготовка доповідей на наукові конференції.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

№ з/п	Теми лекцій	лз	пз	ср
	Модуль 1 Загальні основи Педагогіки вищої школи			
Тема 1	Предмет, завдання, основні категорії педагогіки вищої школи.	2	2	6
Тема 2	Методи та методика педагогічних досліджень		2	6
Тема 3	Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу.	2		6
Тема 4	Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу.		2	6
Тема 5	Студент як суб'єкт педагогічної діяльності	2		6

Тема 6	Методика організації виховної роботи у ЗВО	2		6
МОДУЛЬ 2 Дидактика вищої школи				
Тема 7	Дидактика вищої школи. Сучасні технології в освіті.		2	6
Тема 8	Сучасні технології навчання	2	2	6
Тема 9	Контроль та оцінка знань, умінь та навичок аспірантів.	2	2	6
Тема 10	Організація науково-дослідницької діяльності аспірантів	2	2	8
Разом годин:		14	14	62

**Запитання та завдання для самоконтролю
з дисципліни «Педагогіка вищої школи»**

1. Які проблеми вивчає педагогіка як наука?
2. Розкрийте відмінності елітарної педагогіки від наукової.
3. Розкрийте структуру системи педагогічних наук.
4. Що слугує джерелом педагогіки вищої школи?
5. Яке місце посідає педагогіка вищої школи у системі педагогічних наук?
6. Який вплив здійснюють педагогічні галузі на педагогіку вищої школи?
7. У чому полягають зв'язки педагогіки вищої школи зі спеціальною педагогікою?
8. Які здобутки порівняльної педагогіки можуть використовуватися в педагогіці вищої школи?
9. Обґрунтуйте значення здобутків психології для розвитку педагогіки вищої школи.

10. У чому полягає сутність предмета педагогіки вищої школи?
11. Проаналізуйте зв'язки педагогіки вищої школи з іншими гуманітарними науками.
12. У чому полягає сутність взаємозв'язків педагогіки вищої школи з соціологією, математикою?
13. Розкрийте сутність основних функцій педагогіки вищої школи.
14. Як можна пояснити адаптивну функцію педагогіки вищої школи?
15. Які завдання педагогіки вищої школи на сучасному етапі?
16. Доповніть перелік завдань педагогіки вищої школи як науки.
17. У чому полягають тенденції розвитку педагогіки вищої школи?
18. Розкрийте сутність парадигми розвитку вищої освіти в Україні в ХХІ ст.
19. Охарактеризуйте принципи, на яких ґрунтується сучасна освітня діяльність.
20. Що є стратегічним напрямом освітньої політики України на сучасному етапі?
21. Розкрийте сутність поняття методології.
22. Що може слугувати об'єктом науково-педагогічних досліджень?
23. Які основні рівні методології педагогіки вищої школи?
24. В чому полягають особливості загально-наукового рівня методології?
25. Розкрийте сутність та значення філософського рівня методології.
26. Що включає конкретно-науковий рівень методології дослідження?
27. Що лежить в основі методології гуманістичної педагогіки?
28. Поясніть сутність етнопедагогічного підходу методології педагогічного дослідження.
29. Чому історія педагогіки включена до сфери педагогічних знань?
30. Що розкриває технологічний рівень методології дослідження?
31. Як можна застосувати в педагогічному дослідженні метод математичного моделювання?
32. Охарактеризуйте основні методологічні підходи педагогіки вищої школи.

33. Поясніть важливість методологічних категорій для педагогіки вищої школи.
34. Висвітліть процесуальні педагогічні категорії.
35. Охарактеризуйте систему методів наукових досліджень педагогіки вищої школи.
36. Назвіть теоретичні методи дослідження, обґрунтуйте їх значення.
37. Які методи можна використати для здійснення емпіричного дослідження?
38. Розкрийте сутність педагогічного експерименту, основні вимоги до його проведення.
39. Яка роль у науково-педагогічному дослідженні методів кількісного оброблення результатів?
40. Які основні етапи включає науково-педагогічне дослідження?
41. Розкрийте мету вищої освіти.
42. У чому полягає сутність педагогічного процесу у ВНЗ?
43. Чим досягається цілісність педагогічного процесу?
44. Охарактеризуйте структурні компоненти системи, в якій здійснюється педагогічний процес. Розкрийте їх сутність та поясність зв'язки між ними.
45. Які напрями існують в межах педагогіки вищої школи і які їх особливості?
46. Розкрийте сутність післядипломної педагогічної освіти.
47. Визначте домінуючі функції педагогічного процесу.
48. Назвіть і охарактеризуйте основні завдання педагогічного процесу.
49. Які найважливіші закономірності педагогічного процесу?
50. Сформулюйте суттєві протиріччя сучасного педагогічного процесу ВНЗ.
51. Які фактори вагомо впливають на розвиток педагогічного процесу у ВНЗ?
52. Якими принципами регулюється педагогічний процес?
53. Розкрийте сутність підготовчого етапу педагогічного процесу.
54. Охарактеризуйте елементи етапу здійснення педагогічного процесу.
55. Від чого залежить ефективність етапу здійснення педагогічного процесу?
56. У чому полягають особливості основного етапу педагогічного процесу?
57. Що таке інтенсифікація педагогічного процесу?

58. Яке значення етапу аналізу досягнутих результатів?
59. Хто займає провідну роль в удосконаленні педагогічного процесу ВНЗ.
60. Що означає демократизувати педагогічний процес?
61. Визначте поняття «дидактики вищої школи» та її основні категорії.
62. Які завдання виконує дидактика вищої школи?
63. Яка специфіка загальних закономірностей навчання у дидактиці вищої школи?
64. Охарактеризуйте систему принципів навчання.
65. Що означає принцип єдності освітніх, розвивальних і виховних функцій навчання?
66. Розкрийте напрями реалізації принципу забезпечення органічної єдності теоретичної і практичної підготовки фахівців вищої кваліфікації.
67. Які моделі освіти склались у світі?
68. У чому полягають відмінності феноменологічної моделі освіти?
69. Розкрийте сутність змісту освіти.
70. Якими документами закріплюється зміст освіти у вищій школі?
71. Визначте сучасні напрями оновлення змісту освіти вищої школи.
72. Наведіть відомі класифікації методів навчання.
73. Який зв'язок між наочними, словесними і практичними методами навчання?
74. Назвіть види організаційних форм навчання у ЗВО.
75. У чому полягає зв'язок лекції з іншими формами організації навчального процесу у вищій школі?
76. Охарактеризуйте види лекцій та покажіть їх особливості.
77. Які дидактичні вимоги є обов'язковими для лекції?
78. У чому відмінність між семінарським, лабораторним та практичним заняттями?
79. Розкрийте сутність педагогічної інновації.
80. Які сучасні технології навчання використовуються у вищій школі?

81. Розкрийте сутність поняття «виховання», сформулюйте мету і завдання виховання.
82. Хто і що є об'єктом і предметом виховання?
83. У чому полягає значення самовиховання?
84. Назвіть основні функції виховання.
85. Що може слугувати провідним механізмом перевиховання?
86. Назвіть і охарактеризуйте основні напрями виховання.
87. У чому сутність морального виховання, які його завдання?
88. Розкрийте зміст антинаркогенного виховання.
89. У чому полягають основні завдання національного виховання, зокрема, студентів?
90. Визначте основні шляхи військово-патріотичного виховання студентської молоді.
91. Із яких компонентів складається виховна діяльність куратора академічної групи?
92. Розкрийте зміст та особливості цільового компоненту.
93. Визначте основні функції діяльності куратора академічної групи.
94. Що включає змістовно-діяльнісний компонент виховної роботи куратора академічної групи?
95. Визначте педагогічні умови формування виховного середовища.
96. Розкрийте сутність діагностично-аналітичного компоненту роботи куратора академічної групи.
97. Яка роль студентського активу та студентського самоврядування у вихованні студентської молоді?
98. Що включає план виховної роботи куратора академічної групи?
99. Охарактеризуйте форми виховної роботи зі студентами різних курсів навчання.
100. Назвіть методи виховної роботи зі студентською молоддю.
101. Хто має право займатися викладацькою діяльністю у ЗВО?
102. Що включає підготовка освітнього ступеню «магістр»?

103. Визначте наукові ступені, які передбачено у ЗВО України.
104. Назвіть нормативний строк підготовки доктора філософії.
105. Ким може присуджуватися науковий ступінь доктора наук?
106. Які вчені звання можуть бути присвоєні науково-педагогічним працівникам ВНЗ?
107. Назвіть основні посади науково-педагогічних працівників ЗВО.
108. Визначте порядок заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників ВНЗ.
109. Яка тривалість робочого часу науково-педагогічних працівників ЗВО?
110. Яке навчальне навантаження на одну ставку науково-педагогічних працівників ЗВО?
111. Розкрийте основні види діяльності науково-педагогічних працівників ВНЗ.
112. Охарактеризуйте права науково-педагогічних працівників ЗВО.
113. Які обов'язки покладаються на науково-педагогічних працівників ЗВО?
114. Розкрийте порядок підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ВНЗ.
115. Обґрунтуйте необхідність психолого-педагогічної підготовки для науково-педагогічних працівників ВНЗ.
116. Які особистісні риси викладача найвище цінуються студентами?
117. Охарактеризуйте етичні правила принципу «не нашкодь».
118. Що таке «професійні деформації» і які причини їх виникнення?
119. Висвітліть типологічні деформації викладача за методикою Т. Лірі.
120. Чим обумовлені специфічні деформації особистості викладача?

Методичні вказівки до виконання індивідуальних завдань

Для активізації самостійної роботи аспірантів та здійснення поточного контролю знань пропонується виконання індивідуальних та творчих завдань. Теми індивідуальних та творчих завдань дозволяють активізувати комунікативні аспекти

навчального процесу, надають аспіранту можливість розкрити свій творчий потенціал.

Індивідуальні та творчі завдання можуть носити як теоретичний, так і практичний характер. Ці форми самостійної роботи аспірантів розглядаються, по-перше, як метод популяризації соціального знання, по-друге, як можливість побачити позицію аспіранта та спосіб її реалізації, по-третє, як метод активізації навчальної свідомості, подолання стереотипів та пошук нових форм вивчення соціальної дійсності. Підґрунтям для цього виступає сама форма завдання, яка поєднує індивідуальну позицію автора з необхідністю наукового її обґрунтування. Крім інтелектуального напруження, яке сприяє активізації мислення аспірантів, творче завдання дозволяє найбільш повно розкритися аспіранту, тому що він бачить необхідність свого втручання в проблему, що досліджується.

Виконання індивідуальних та творчих завдань передбачає: вибір теми із переліку тем, запропонованих викладачем; відповідність викладеного матеріалу назві завдання; певний ступінь самостійності та творчості аспіранта в осмисленості і викладенні теми завдання; логічність викладеного матеріалу.

Виконання індивідуальних та творчих завдань формує у здобувача:

- навички формулювання і аргументування власної точки зору;
- вміння аналізувати складні суспільні проблеми;
- вміння самостійно здобувати необхідну інформацію;
- навички критичного аналізу соціальної реальності та застосування набутих теоретичних знань для їх практичного вирішення.

Сутність індивідуальних завдань з дисципліни «Ведення професійних документів» полягає в організації активного пошуку адекватних прийомів розв'язання проблемних соціальних ситуацій (ситуаційних завдань), запропонованих викладачем або самостійно сформульованих аспірантом. Алгоритм організації виконання індивідуальних завдань включає поетапне спрямування аналітичної діяльності здобувача на аналіз представленого матеріалу, постановку проблеми и завдань з підвищення якості емпіричних досліджень та контролю викладача за дослідницьким процесом, внаслідок чого визначається динаміка

переростання у здобувачів навичок навчальної роботи у вміння наукового пізнання.

З дисципліни передбачені наступні форми індивідуальних завдань:

- розв'язання ситуаційних завдань;
- виконання творчих завдань;
- індивідуальне науково-дослідне завдання.

Залежно від індивідуальних пізнавальних можливостей аспірантів викладач, по-перше, диференціює рівень складності індивідуальних завдань; по-друге, визначає рівень співвідношення прояву аспірантами репродуктивних та продуктивних навичок та вмінь під час виконання індивідуального завдання; по-третє, використовує, у разі необхідності, засоби стимулювання дослідницької активності аспірантів; по-четверте, використовуючи диференційний підхід визначає «контрольні точки», методи контролю та самоконтролю виконання аспірантами індивідуального завдання.

Використовуючи програмне забезпечення MS PowerPoint, аспірант у довільній формі презентації викладає основні положення обраних тем.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Педагогіка – це:

- а) особлива сфера суспільної діяльності з виховання людини, складовими частинами якої є освіта та навчання;
- б) наука про виховання людини;
- в) цілеспрямований та організований процес формування особистості.

2. Основні педагогічні категорії:

- а) загальна педагогіка, історія педагогіки, методика вивчення окремих дисциплін;
- б) народна педагогіка, духовна педагогіка, світська педагогіка;
- в) навчання, виховання, освіта, розвиток.

3. Що визначило розвиток педагогіки як науки?

- а) біологічний закон збереження роду;

б) турбота батьків про щастя дітей;

в) об'єктивна необхідність у спеціальній підготовці людини до життя і праці.

4. Предметом педагогіки є:

а) підготовка підростаючого покоління до життя;

б) розробка правил, рекомендацій щодо реалізації виховання;

в) процес цілеспрямованого розвитку і формування людської особистості в умовах її навчання, виховання й освіти.

5. Завдання педагогіки:

а) передати людині знання, вміння, навички;

б) вивчення проблем виховання та навчання людей;

в) визначення мети та завдань виховання; дослідження методів і форм організації навчально-виховного процесу; вироблення нових педагогічних технологій виховання.

6. Навчання – це:

а) цілеспрямована взаємодія викладача й здобувача, у процесі якої засвоюються знання, формуються вміння та навички;

б) передача здобувачам знань, умінь і навичок;

в) передача знань, умінь і навичок від одного покоління до іншого.

7. Виховання – це:

а) спеціально організований педагогічний процес, у ході якого здійснюється цілеспрямований вплив на особистість із метою формування певних якостей;

б) передача знань про норми та правила поведінки людей;

в) передача підростаючому поколінню культурно-історичного досвіду народу.

8. Освіта – це:

а) процес засвоєння знань, умінь, навичок;

б) формування моральних якостей особистості;

в) процес і результат оволодіння системою наукових знань, умінь і навичок, формування на їх основі світогляду, моральних якостей особистості, розвитку її творчих сил і здібностей.

9. Розвиток – це:

- а) пристосування людини до оточуючого світу;
- б) ряд внутрішньо пов'язаних, послідовних і прогресивних змін, що відбуваються з організмом людини від народження і до кінця життя і характеризують рух людини від нижчих до вищих рівнів її життєдіяльності;
- в) природні задатки людини, які виявляються у процесі життя і сприяють соціалізації людини.

10. Систему педагогічних наук складають:

- а) загальні основи педагогіки, теорія навчання, теорія виховання, школознавство;
- б) педагогіка, психологія, анатомія, фізіологія, філософія;
- в) загальна педагогіка (базова дисципліна), загальнопедагогічні науки (вікова педагогіка, соціальна, спеціальна педагогіка), функціональні педагогічні науки (педагогіка професійно-технічної освіти, вищої школи, галузеві педагогіки та ін.), історія педагогіки, порівняльна педагогіка.

11. Метод педагогічного дослідження – це:

- а) шлях, спосіб пізнання педагогічної діяльності;
- б) усвідомлене уявлення кінцевого результату певної діяльності;
- в) виявлення закономірностей і законів педагогічного дослідження.

12. Що таке метод педагогічного спостереження?:

- а) спосіб дослідження педагогічних процесів формування особистості;
- б) спеціально організоване сприймання педагогічного процесу в природних умовах;
- в) здійснення перетворюючих дій, спрямованих на вирішення дослідницьких завдань.

13. Назвати методи педагогічних досліджень:

- а) бесіда, диспут, дискусія, педагогічна вимога, виховна ситуація;
- б) педагогічне спостереження, бесіда, інтерв'ю, експеримент, вивчення продуктів діяльності, тестування;
- в) метод моделювання, метод реєстрування, метод ранжування.

14. Об'єктом педагогічного дослідження є:

- а) педагогічні явища, факти, з яких складається педагогічний процес;
- б) пошук шляхів удосконалення педагогічного процесу;
- в) якість знань, умінь і навичок.

15. Індивід – це:

- а) окремий представник людського роду безвідносно до його якостей;
- б) кожна жива істота;
- в) людина, яка досягла певного рівня фізичного розвитку.

16. Індивідуальність – це:

- а) рівень інтелектуальної культури;
- б) особливості мислення певної людини;
- в) сукупність зовнішніх і внутрішніх особливостей людини, що формують її своєрідність, відмінність від інших людей.

17. Особистістю людина стає тільки тоді, коли:

- а) досягає вісімнадцятирічного віку;
- б) самостійно та свідомо керує своєю поведінкою;
- в) оволодіває певною професією.

19. Задатки – це:

- а) готові психічні властивості, які незалежно від зовнішніх факторів проявляються на певному етапі життя;
- б) знання, уміння, навички;
- в) отримані від народження природні потенції розвитку певних здібностей.

20. Індивідуальні властивості особистості формуються під впливом:

- а) тільки спадковості;
- б) оточуючого середовища та виховання;
- в) природних задатків, суспільних обставин і діяльності самої дитини.

21. Мета виховання – це:

- а) ідеальний образ особистості, що виховується;
- б) наперед визначені результати розвитку і формування людської особистості;

в) наперед визначені результати діяльності педагогічного колективу.

22. Складові частини виховання – це:

- а) розумове, фізичне, трудове, моральне, естетичне виховання;
- б) демократизація та гуманізація виховання;
- в) розвиток естетичних почуттів, формування гігієнічних навичок.

23. Педагогічний процес – це:

- а) процес, який здійснює вчитель у навчально-виховному закладі;
- б) процес набуття здобувачами необхідних знань, умінь, навичок;
- в) динамічна взаємодія викладачів та здобувачів, спрямована на досягнення поставленої виховної мети.

24. Педагогічний процес є системою, тому що:

- а) він має всі ознаки системи: компоненти, структуру, цілісність, інтегральний результат, зв'язок з іншими системами;
- б) він поєднує в собі процеси навчання, виховання і розвитку;
- в) його складовими є дії викладача та здобувачів.

25. Цілісність педагогічного процесу полягає:

- а) в тому, що процеси, які утворюють педагогічний процес, мають багато спільного між собою;
- б) у підкоренні всіх процесів, що його утворюють, головній і єдиній меті – формуванню всебічно і гармонійно розвиненої особистості;
- в) у тому, що педагогічний процес має цільовий, змістовий, діяльнісний, результативний компоненти.

26. Які з названих зв'язків є закономірними зв'язками педагогічного процесу?

- а) зв'язок між окремими діями різних педагогів, педагогічного колективу і керівництвом навчально-виховним процесом у цілому;
- б) зв'язок між педагогічним процесом, процесом морального виховання здобувачів і між різними педагогічними ситуаціями;
- в) зв'язок педагогічного процесу з суспільними вимогами, зв'язок між завданнями, методами і формами виховання.

27. Що відіграє вирішальну роль в організації педагогічного процесу?

- а) наявність у навчальному закладі (групі) плану навчально-виховної роботи;
- б) діагностика, постановка завдань, побудова прогнозу, реалізації плану, корекція й аналіз результатів;
- в) висока кваліфікація педагогів і бажання здобувачів вчитися.

28. Професійна придатність педагога – це:

- а) необхідний комплекс умінь, які набуваються у процесі здобуття вищої освіти;
- б) показник рівня засвоєння здобувачем спеціальних знань;
- в) необхідний комплекс здібностей, фізичних, нервово-психічних і моральних якостей, що потрібні для набуття певних робочих функцій і успішної діяльності у сфері освіти.

29. Навчання ефективно впливає на процес розвитку за умови:

- а) орієнтування його на вже розвинені здібності;
- б) знаходження поза межами можливостей здобувача;
- в) знаходження в зоні найближчого розвитку здібностей здобувача освіти.

ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ АСПІРАНТІВ

Контроль успішності студента включає наступні види: поточний, модульний за окремий змістовий модуль, підсумковий модульний за всю навчальну дисципліну, семестровий (академічний):

- **поточний контроль** проводиться з метою перевірки засвоєння аспірантами основних положень лекційного матеріалу і матеріалу, опрацьованого ними під час самостійної роботи; передбачає оцінювання успішності аспірантів під час аудиторних (семінарських, індивідуальних) занять та виконання ними окремих індивідуальних, контрольних завдань (написання рефератів, тематичних або інформаційно-наукових повідомлень тощо). При поточному контролі оцінюється: рівень оволодіння навчальним матеріалом, набутих знань, навичок і вмінь, активність і сумлінність роботи студентів на семінарських заняттях, результати

виконання ними індивідуальних завдань, якість і повнота підготовлених студентами рефератів або тематичних повідомлень.

Основними видами (засобами) поточного контролю є:

експрес-опитування (або «фронтальне» опитування), яке здійснюється на початку кожного семінарського заняття протягом 5 – 7 хвилин. Студенти письмово відповідають на поставлене викладачем запитання, яке формулюється у вигляді суттєвої проблеми конкретного змістового модуля. Оцінка за експрес-опитування враховується при виставленні загальної оцінки роботи здобувача на семінарському занятті;

- **модульний контроль за окремим змістовим модулем** - оцінювання в балах рівня опрацювання аспірантом теоретичного і практичного матеріалу в межах окремого змістового модуля навчальної дисципліни, успішності виконання ним фонду індивідуальних завдань.

При модульному контролі оцінюється в балах рівень теоретичної (знань) та практичної (навичок і вмінь) підготовки здобувача за всі змістові модулі, що складають окремий заліковий модуль.

Форма проведення модульного контролю – письмова (під час останнього семінарського заняття в межах конкретного залікового модуля).

- **підсумковий модульний контроль** – це накопичена здобувачем за всі залікові модулі та науково-дослідницьку роботу сума балів за бально-рейтинговою шкалою, яка переводиться в оцінку за національною шкалою.

- **семестровий (академічний) контроль** передбачає проведення іспиту, під час якого аспіранту виставляється остаточна оцінка за навчальну дисципліну, яка визначається як середньозважена за результатами підсумкового модульного контролю та результату перескладання оцінки за навчальну дисципліну.

З дисципліни передбачені такі критерії оцінки самостійної роботи студента:

- самостійне вивчення й поглиблене певних змістових модулів дисципліни та окремих питань – до 5 балів;

- вивчення матеріалу лекцій за конспектами, підручниками і спеціальною літературою – до 3 балів;

- підготовка реферату – до 10 балів;
- виконання індивідуальних, творчих завдань – до 10 балів;
- розв'язання ситуаційних завдань – до 5 балів;
- підготовка доповідей на студентських конференціях – до 20 балів.

Питання до іспиту

1. Методологічні категорії педагогіки вищої школи
2. Процесуальні категорії
3. Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу
4. Функції викладача ВНЗ
5. Професіоналізм викладача вищої школи як інтегрована якість
6. Суперечності, що притаманні студентському віку
7. Студент як суб'єкт педагогічної діяльності
8. Специфіка виховної роботи у ВНЗ
9. Основні напрями виховної роботи у ВНЗ
10. Робота студентського самоврядування
11. Форми та методи навчання у вищій школі
12. Основні категорії, закономірності та принципи дидактики вищої школи
13. Проблеми дидактики вищої школи
14. Сучасні технології навчання
15. Необхідність контролю і оцінки знань студентів
16. Функції контролю знань
17. Принципи організації контролю
18. Види та форми перевірки ЗУН студентів
19. Науково-дослідна діяльність студентів
20. Критерії оцінювання науково-дослідної діяльності студентів

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти, та шкала оцінювання – екзамен, диференційований залік(курсова робота, звіт з виробничої практики), підсумкова атестація здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
82-89	B	4 (добре)
75-81	C	4 (добре)
64-74	Д	3 (задовільно)
60-63	E	3 (задовільно)
35-59	FX *	не зараховано з можливістю повторного складання 2(незадовільно)
0-34	F *	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни 2(незадовільно)

* Оцінки FX * та F * у залікову книжку здобувача вищої освіти не виставляється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у МНАУ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.Вітвицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. - К.: Знання, 2005.

486 с.

3. Лекції з педагогіки вищої школи: Навч. посібник /За ред. В.І.Лозової. - Харків: „ОВС”, 2006. 496 с.
4. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
5. Педагогіка вищої школи у схемах таблицях навчальний посібник. – Харків, 2016. 260 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник для студентів / М.М. Фіцула – К.: Академвидав, 2014. 456 с.

Допоміжна література:

1. Андрущенко В. Академічна чесність: ідеал і реальність // Освіта. 2005. № 21. С.14-16.
2. Валентий Л.І. Превентивна освіта та соціальна політика / Л.І. Валентий // Педагогічна майстерня. 2016. № 12. С. 2-8.
3. Варковський К. М. Проблема професійного самовизначення молоді на сучасному етапі ринкових перетворень // Педагогіка і психологія. 2002. № 4. С.4-5.
4. Вонсович В. Проблема якості знань студентів та її трактування у педагогіці: Наукові записки ТДП. // Педагогіка. 2002. Вип. 3. 87 с.
5. Болонський процес: Нормативно-правові документи / Укл. З.І. Тимошенко, І.Г. Оніщенко, А.М. Греков. - К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2004. 102 с.
6. Говорун Т. В., Кікінеджи О. М. Тендерна психологія: Посібник. - К., 2004. 152 с.
7. Головка Л. Л. Активізація самостійної роботи студента під час лекційних занять // Освіта і управління. 2002. № 1. С.22-23.
8. Голошивесь С. Виховання сучасної студентської молоді - фундамент майбутнього // Вища освіта. К., 2002. № 4. С.8-9.

9. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. - Київ - Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
10. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: Навчальний посібник. - К., 2005. 224 с.
11. Жук Ю. Можливості нової технології // Освіта. 2003. № 34. С.11-12.
12. Ізбедська В. Духовність і навчання у формуванні особистості студента // Вища школа. 2002. № 6. С.18-20.
13. Ізбедська В. Студентське самоврядування як чинник формування самосвідомості молоді // Рідна школа. 2000. № 11. С.5-7.
14. Козлакова Г. Інформатизація навчального процесу - передумова інтеграції до європейського освітнього простору // Освіта. 2004. № 33. С.18-21.
15. Корольчук О., Поночовний М. Організаційно-виховна робота серед студентів // Освіта. 2004. № 4. С.12-13.
16. Коханко О. Доцільність застосування модульно-рейтингової технології навчання // Педагогіка і психологія професійної освіти. 2002. № 5. С.7-9.
17. Коваленко, Л.А. Інтерактивні змагання – мотивація для навчання / Л.А.Коваленко //Педагогічна майстерня. 2016. № 12. С. 24-28.
18. Коропа Д.А. «ЕйдоС» – школа майбутнього / Д.А. Коропа // Педагогічна майстерня –2016. – № 10. – С. 34–36.
19. Мельничук С. Дидактичні вимоги до оцінювання знань у технологіях навчання // Наукові записки КДПУ: Педагогічні науки. 2002. Вип. 45. Ч. 1. 85 с.
20. Ничкало Н. Г. Педагогіка вищої школи: крок у майбутнє: Монографія. К., 2001. 125 с.
21. Шарата Н.Г. Художньо-естетичне виховання студентської молоді Миколаївського національного аграрного університету// Науковий вісник МДУ імені В. О. Сухомлинського. Серія : Педагогічні науки. 2018. Вип. № 1 (60). С.22-24.
22. Шарата Н.Г. Досвід виховної діяльності й особливості роботи органів студентського самоврядування МНАУ // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки : зб.наук. пр. / за ред. Проф. Тетяни Степанової. – 2019. № 1. 294 с.

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про вищу освіту» //Освіта в Україні. Нормативна база (2-е вид.). - К., 2006. С.40-92. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України «Про освіту»: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. К.: Шкільний світ, 2001. 62 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. В. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
3. Методика викладання у вищій школі. URL: http://imanbooks.com/book_429_5.
4. Учительський Журнал он-лайн. <http://www.teacherjournal.com.ua/index.php>
5. Словник-хрестоматія педагогічних понять. Загальні основи педагогіки, теорія виховання, дидактика, школознавство. URL: <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=38936&pg=0>
6. Фундаментальна електронна бібліотека. URL: <http://feb-web.ru/feb/lomonos/default.asp>
7. Википедія. URL: <http://ru.wikipedia.org/wiki>
8. Тестологія. URL: <http://www.testolog.narod.ru/history1.html>
9. Зразки тестів та відповіді URL: <http://www.testportal.gov.ua/index.php/text/rezhim/>
10. Електронна бібліотека підручників. URL: http://pidruchniki.com.ua/18520902/pedagogika/literatura_pedagogika
11. Суперелектронна бібліотека (100 балів). URL: <http://www.twirpx.com>
12. Правова бібліотека України. URL: www.uapravo.net
13. Педагогічна література. URL: www.ukped.com
14. Педагогічна енциклопедія. URL: <http://enc-dic.com/pedagogics14>.
14. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. URL: http://pidruchniki.ws/00000000/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_-_ortinskiy_vl

15. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / А.І. Кузьмінський. - К. : Знання, 2005.486 с. URL: <http://pulib.if.ua/book/219>
16. Сайт для педагогів-організаторів URL: www.pedmir.at.ua
17. Педагогіка. URL: <http://pedagogika.at.ua/>
18. Педагогус. URL: <http://paidagogos.com>
19. Словник Даля, педагогічна, психологічна, філософська література URL: <http://krotov.info/spravki/>
20. Педагогіка ВШ. URL: http://infopedagog.blogspot.com/2009/01/blog-post_143.html
21. Афоризми світу+народна педагогіка
URL: http://www.foxdesign.ru/aphorism/author/author_m.html
22. Нормативно-правові документи. URL: www.rada.gov.ua
23. Методпортал з всіх предметів URL: <http://www.metodportal.net>

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Методичні рекомендації

Укладачі:

Шарата Наталія Григорівна

Гула Лариса Вікторівна

Формат 60 x 84 1/16. Умовн. друк. арк. 2,6.

Тираж 20 прим. Зам. №.....

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету.

54010 м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490

від 20.02.2013р.